



İTHAKİ DÜNYA KLASİKLERİ

DONATIEN ALPHONSE FRANÇOIS DE SADE

# ALINE VE VALCOUR

**Felsefi Roman**

Fransızca Aslından Çeviren

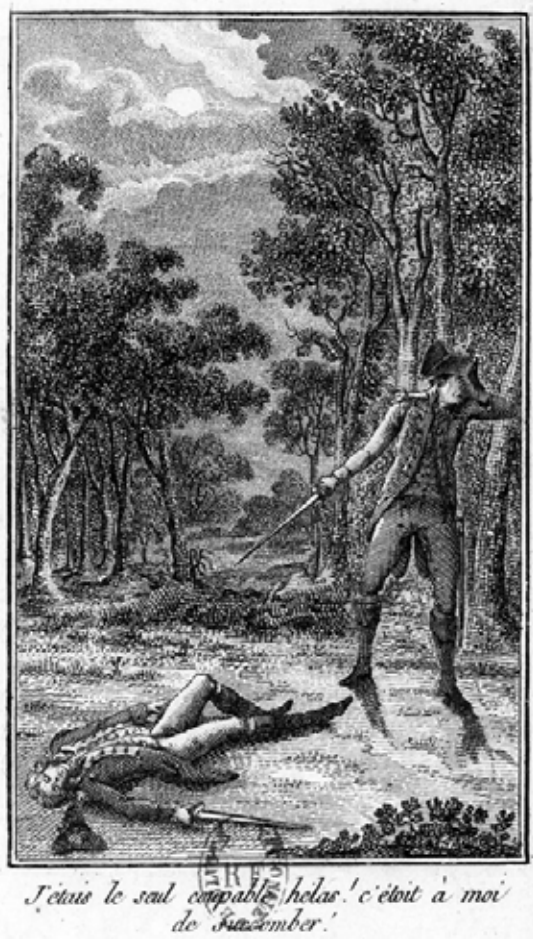
BİRSEL UZMA



ithaki

Hem boyutları hem içeriğiyle bu dev eserin çevirisine girişmek konusunda beni yüreklendiren, bir buçuk yıl süren çeviri sürecinde hep yanımda olduğu gibi, ilk karşılaştırmalı okumasını da yaparak desteğini esirgemeyen Hande Solakoğlu'na içten teşekkürlerimle.

–Birsel Uzma



RESİM 0

(Ne yazık ki tek suçlu bendim! Boyun eğmek benim elimde!)

Nam veluti pueris absinthia tetra medentes,  
Cum dare conantur prius oras pocula circum  
Contingunt mellis dulci flavoque liquore,  
Ut puerum ætas improvida ludificetur  
Labrorum tenuis ; interea perpotet amarum  
Absinthii laticem deceptaque non capiatur,  
Sed potius tali tacta recreata valescat\*

–Lucretius, *De rerum natura*, IV. Kitap.

---

\* (Lat.) Nasıl ki çocuklar geceleri titrer ve korkarlar her şeyden/ Biz de aydınlıkta korkarız bazen/ Geceleyin çocukları titreten/ Ve gerçekleştirecek diye inandıklarından/ Daha korkutucu olmayan şeylerden./ Bu korku, akıl gözünün bu karanlığıdır yıkılması gereken/ Güneş ışınları ya da gün ışığının ışıldayan hüzmeleriyle değil ama/ Tabiat'ın için yasalarına karşı serinkanlı bir bakış açısıyla.

# I. CİLT

# 1. MEKTUP

*Détermville'den Valcour'a*

Paris, 3 Haziran 1778

Dün akşam Eugénie'yle birlikte senin tanrıçanın evinde yemek yedik, sevgili Valcour... Sen ne yapıyordun? Kıskançlık mı? Huysuzluk mu? Korku mu sadece? Yokluğun bizim için bir muamma, Aline'in açıklayamadığı ya da açıklamak istemediği, bizim de anlamakta güçlük çektiğimiz bir muamma. Senden haber soracaktım ki hem aşk hem edep duygusuyla yanan iki koca mavi göz gelip gözlerime kilitlendi ve sessizliğimi korumam konusunda uyardı beni... Sustum ama çok geçmeden ona yanaş-tım; bu gizemin nedenini sormak istiyordum. Bir iç çekiş ve bir baş hareketi oldu elde edebildiğim yegâne yanıt. Eugénie de benden daha mutlu sayılmazdı. Daha fazla ısrarcı olmadık ama Madam de Blamont'un da derin derin iç çektiğini işittim: Bu kadın muhteşem bir anne, dostum; herhangi birinin bundan daha fazla zekâya, daha hassas bir ruha ama bir yandan da bu kadar zarif davranışlara, bu kadar tatlı yaklaşımlara sahip olabileceğinden şüpheliyim. Bunca bilgi görgü bir yana, bu kadar tatlı bir insan çok nadir görülür. Eğitilmiş kadınların gündelik hayatta belir-

li sertliğe, toplumsal hayatta çevrelerine verdikleri zevki pahalya ödeten bir tavra sahip olduklarına şahit olmuşumdur neredeyse her zaman. Yaşadıkları küçük çevreye zekâlarını kanıtlamak isterler ama birlikte yaşadıkları insanları hiçbir zaman yeterince zeki bulmadıklarından, sahip olduklarını gösterecek kadar alçalmaya da tenezzül etmezler.

Fakat senin Aline'inin tapılası annesi ne kadar da farklı bir portre çiziyor! Aslında böyle bir kadının, otuz altı yaşında olmasına rağmen içinde büyük tutku fırtınaları koptuğunu öğrensem şaşırırmazdım.

Mösyö Blamont'a gelince, bu kadar saygıdeğer bir kadına pek de layık olmayan bir eş olarak, sert, kuralcı ve kusurları olan bir adam; yukarıdan bir yerlerden bakıyor, Fransa'nın zambaklarını taçlandırıyor sanki. Hoşgörüyü karşı olduğunu söylerken kendini kaybetti, işkenceye övgüler düzdü, meslektaşlarıyla birlikte ertesi gün bir zavallıyı dövdürmeyi planladıklarını neredeyse haz içinde anlattı bize. İnsanın doğası gereği kötü olduğu, bunun önemli bir şey olmadığı, dolayısıyla zincirlemek için gerekenin yapılması gerektiği konusunda ısrarcıydı; korkunun monarşilerin en güçlü zembereği olduğunu ve ihbarları toplamakla görevlendirilen mahkemenin siyasi bir başyapıt olduğunu iddia etti. Daha sonra, satın aldığı bir araziden, sahip olduğu mülklerin ne kadar muhteşem olduğundan ve özellikle de araziye toplamayı planladığı hayvanlardan söz etti; bu arada, oradaki en aşağılık hayvanın kendisi olacağını söylemeden edemeyeceğim.

Yemek servisine birkaç dakika kala kısa boylu, neredeyse kare biçimli bir bedene sahip, üzerinde yukarı-

dan aşıya, Clovis'in desenini çağrıştıran sekiz parmak genişliğinde bir işlemenin göze çarptığı, bir kütüğün üzerine sarılmış gibi görünen zeytin rengi kıyafet giymiş başka bir yaratık daha geldi; bu giysinin üzerine de şahane mantosunu geçirmişti. Bu bodur adamın yüksek ökçeli ayakkabılarının içinde hayli komik görünen koca koca ayakları vardı, bunların üzerinde de iki kütük bacak yükseliyordu. Beli nerede diye bakınca, bir göbkle karşılaşıyordu insan sadece; kafasını sorarsan, bir peruk ve bir kravattan başka şey görünmüyordu; bunların ortasından da, çıktığı gırtlığın gerçekten bir insan mı yoksa ihtiyar bir muhabbet kuşu mu olduğu konusunda şüpheye düşüren, bedeninin kalan kısmıyla alakası olmayan bir kadın sesi çıkıyordu. Çizdiğim bu eskizi harfi harfine yansıtan bu gülünç ölümlü, kendini Mösyö d'Olbourg olarak takdim ettirdi.

Tam da o sırada Aline'in Eugénie'ye doğru fırlattığı bir gül goncası maalesef bu adamın giriş reveransını icra edebilmek için zaten güçlkle uyduğu denge kanunlarını bozdu. Gonca tam da kafasının ortasına rasgelmişti. Kütlenin bu beklenmedik darbe sonucu maruz kaldığı ani sarsıntı, adamın yapmacık görüntüsünü altüst etti; kravat bir tarafa uçtu, peruk diğer tarafa; bu şekilde dar-madağınık olan, süsü püsü bozulan zavallı, benim çılgın Eugénie'mde neredeyse katılmasına neden olacak bir gülme krizine neden oldu; onu alıp yandaki odalardan birine götürmek zorunda kaldık, bayılacaktı neredeyse... Aline kendine hâkim oldu; başkan kızdı. Mösyö de Blamont kahkahayı basmamak için dudaklarını kemiriyor, adamlı ilgilenererek özürler diliyordu... İki uşak, sırtüstü devrilen



ve yüzüstü dönmek için gereken esnekliği bulamayan küçük adama çekidüzen verdi. Peruğunu tekrar yerine taktılar; kravatı bir kez daha havalı biçimde bağlandı; Eugénie geri döndü ve nihayet mutlu bir haber olarak akşam yemeğinin hazır olduğu ilan edildi, herkesin dikkati bu yöne çekildi, böylece her şey düzene girdi.

Başkan'ın bu küçük adama karşı olan belirgin nezaketi dışında daha sonra öğrendiklerim, yüzüne bakınca anlamasam da yılda yüz bin ekü geliri olduğuna işaret ediyordu. Aline'in üzerindeki baskı, Madam de Blamont'un acı çeker gibi görünen hâli, sevgili kızını kurtarmak isterken içinde bulunduğu rahatsızlığın anlaşılmasını engellemek için gösterdiği çaba, yani her şey bu zavallı vergi tahsilatçısının senin rakibin olduğuna ikna etti beni ve başkanı da ikna ettiği için özellikle endişe verici göründü bana

Ey dostum, bu nasıl bir eşleşme! Olağanüstü seviyede komik bir ölümlüyle, Harit'lere\* benzeyen, Hebe kadar körpe ve Flora'dan daha güzel, on dokuz yaşında bir genç kıızı evlendirmek! Hem de görebileceğin en sevecen ve en neşeli ruhu kurban etme aptallığını göstererek; işlenmemiş bir madde yığınıyla en ince, en hassas kıvrımları uyumlandırmak; yeteneklerle yoğrulmuş bir varlığı olabilecek en ağır ataletle kurban etmek, tam bir katliam, Valcour! Ah hayır, hayır... esirgeyici tanrı duyarsız değilse eğer buna asla izin vermeyecektir... Eugénie, bir oldu bittiden şüphelenmeye başladığı andan itibaren karamsarlaştı. Çılgındır, düşüncesizdir, hatta biraz fesattır ama arkadaşı için canını vermeye hazırdır; ona şüphelerimden

\* Yunan mitolojisinde güzellik, cazibe, doğurganlık tanrıçalarına verilen isim. -en

söz ettiğim andan itibaren o neşeli ruh hâlinde en şiddetli öfkeye geçti hızla... Arkadaşına baktı ve keyfin uçup gittiği pembe yanaklarından gözyaşları süzölmeye başladı. Annesini erkenden kalkmaya zorladı zira buna dayanamayacaktı; “Eğer bu evliliğe karar verdilerse,” diyordu ayaklarını yere vurarak, “engellemek için yapabileceğim hiçbir şey yok.” Bu arada Aline sessizliğini korumakta ısrarcıydı. Madam de Blamont ise sorduğum sorular karşısında iç geçirmekten başka şey yapmıyordu ve biz de kalktık.

İşte sevgili Valcour, olayları en son bu aşamada bıraktım; bu konuda öğrenebileceğim her şeyi öğreneceğim konusunda içten dostluğuma güvenebilirsin; benden, Eugénie’den haber bekle ve sizin için hazırlanan mutluluğunuz, ancak Aline ve senin karşınıza çıkacak engelleri aştığımız zaman gerçek anlamda eksiksiz olacağına emin ol.